

Художник Михайло АБАКУМОВ «На Трійцю»

СВІТЛИЙ ОБРАЗ МАТЕРІ-ВДОВИ

Втілений в пам'ятнику хвилюючий образ матері з малими дітьми правдиво передає сумні сторінки воєнного лихоліття, про які не можна забувати.

с. 4-5

ГЕНІЙ ДА ВІНЧІ

У Національному спортивному комплексі «Олімпійський» знаменита в усьому світі виставка «Геній да Вінчі» працює для всіх поціновувачів феномена легендарної особистості.

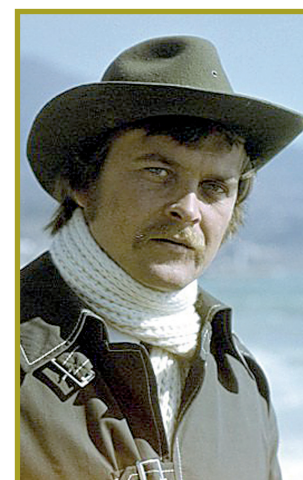
с. 9

СЛОВО ПРО ІВАНА

Останніми його словами на смертному одрі стали – «Ось тепер я знаю, як треба знімати кіно». Залишається лише здогадуватися, які глибинні пласти кіномистецтва відкрилися в ту мить перед ним.

с. 11

УКРАЇНА ТА ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ПРОДОВЖУЮТЬ КУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ

Відбулася робоча зустріч міністра культури України Леоніда Новохатка з Надзвичайним і Повноважним Послом Великої Британії в Україні Саймоном Смітом, під час якої сторони обговорили питання культурного співробітництва між державами.

Леонід Новохатко зауважив, що Україна приділяє особливу увагу культурним обмінам між країнами і бачить у Великій Британії надійного партнера у сфері культури.

Міністр також зазначив, що відносини між Україною та Великою Британією є дружніми і сталими, та нагадав про тривале культурне співробітництво між державами. Зокрема, за словами Леоніда Новохатка, у художніх галереях Великої Британії на постійній основі проводяться виставки робіт сучасних українських митців, тематичні фотовиставки українських майстрів, а в листопаді 2012 року в Києві відбувся фестиваль «Нове британське кіно».

Насамкінець, Леонід Новохатко запевнив Саймона Сміта, що Міністерство культури і надалі приділятиме значну увагу розвитку партнерських культурних взаємин з Великою Британією та висловив вдячність Надзвичайному і Повноважному Послу Великої Британії в Україні за зустріч.

ДНІ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ В АЗЕРБАЙДЖАНІ

В Азербайджанській державній філармонії (м. Баку) відбулось відкриття Днів культури України в Азербайджані.

У відкритті взяли участь перший заступник міністра культури України Тимофій Кохан та заступник міністра культури і туризму Азербайджанської Республіки Адалат Велієв.

Захід розпочався концертом колективу Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України ім. П. П. Вірського.

Також відкрилась експозиція фотовиставки «Україна сьогодні».

У рамках Днів культури України в Азербайджані відбулась презентація культурологічного проекту «Бурштинові мозаїки».

Крім того, українська делегація на чолі з першим заступником міністра культури України Тимофієм Коханом та Надзвичайним і Повноважним Послом України в Азербайджанській Республіці Олександр Міщенко, а також заступник керівника апарату Міністерства культури і туризму Азербайджанської Республіки Джаваншир Джафаров взяли участь у церемонії покладання квітів на могилу президента Азербайджану Гейдара Алієва.

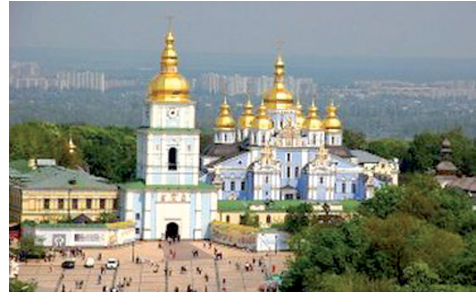
Покладанням квітів також вшанували пам'ять дружини Президента Заріфи Алієвої, видатного радянського та азербайджанського композитора, діяча мистецтва Кара Караєва та азербайджанського народного та оперного співака, основоположника азербайджанського національного музичного театру Бюльбюля.

Також делегація відвідала «Алею Шахидів» та поклала квіти на могили воїнів.

«Міністерство культури України й надалі приділятиме значну увагу розвитку партнерських культурних взаємин із Азербайджанською Республікою», – зазначив Тимофій Кохан, відповідаючи під час урочистих заходів на запитання Азербайджанського Державного телеканалу.

СОФІЯ КИЇВСЬКА ТА ПЕЧЕРСЬКА ЛАВРА ЗАЛИШАЮТЬСЯ ПІД ЗАХИСТОМ ЮНЕСКО

Під час засідання 37-ї сесії ЮНЕСКО у Камбоджі ухвалено рішення не вносити об'єкт «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські будівлі, Києво-Печерська лавра» до переліку об'єктів Всесвітньої спадщини в небезпеці.

За це рішення проголосували 19 країн із 21 (проти голосували Німеччина та Швейцарія).

У рішенні ЮНЕСКО також зазначено, що Україні наданий додатковий час для прийняття конструктивних рішень та вирішення проблемних питань, які можуть загрожувати стану об'єкта.

На ухвалення позитивного для України рішення суттєво вплинули результати роботи наглядової місії ЮНЕСКО, яка відвідала Київ у квітні цього року і спільно з експертом Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS) Тодором Крестевим проінспектувала стан об'єднаної охоронної (буферної) зони об'єкта Всесвітньої спадщини: «Київ: Собор Святої Софії та прилеглі монастирські будівлі, Києво-Печерська лавра».

У НАЦІОНАЛЬНОМУ МУЗЕЇ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА РОЗПОЧИНАЮТЬСЯ РЕМОНТНО-РЕСТАВРАЦІЙНІ РОБОТИ

У Національному музеї Тараса Шевченка розпочинаються ремонтно-реставраційні роботи приміщення історичної будівлі по бульвару Т. Шевченка, 12, на які згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України виділено 27,2 млн грн.

Про це повідомив генеральний директор Національного музею Тараса Шевченка Дмитро Стус.

«На превеликий жаль, стіни нашого музею хворі! Головні проблеми – надмірна вологість та відсутність вентиляції. Вони виникли внаслідок неякісного виконання робіт із облаштування гідроізоляції стін під час останніх ремонтів у 1989 та 2004 роках. Це стало причиною руйнування ліпного декору на стінах споруди музею та під балконами, порушення режиму зберігання матеріалів у фондосховищах, що розташовуються у підвальних приміщеннях. Так, фактично, цей рік піде на ремонт, на переобладнання. Але під час ремонту музею продовжить своє функціонування», – зауважив Дмитро Стус.

Планується провести роботи з гідроізоляції фундаментів, реконструкції системи опалення, вентиляції, охоронної, пожежної сигналізації. Також передбачено капітальний ремонт покрівлі та водовідводів, роботи з відновлення фасаду

головного корпусу музею – пам'ятки архітектури XIX сторіччя.

У приміщенні музею будуть облаштовані нові експозиційні зали, сучасні фондосховища із обладнанням, яке дозволить зберегти експонати у належному стані для майбутніх поколінь, зали для майстер-класів, лекторіїв, презентацій та концертів. По завершенні ремонтно-реставраційних робіт оновлений музей стане справжнім центром розвитку української культури.

АКАДЕМІЧНИЙ ХОР «СОНЯЧНИЙ СТРУМ» ЗДОБУВ ПЕРЕМОГУ НА МІЖНАРОДНОМУ ФЕСТИВАЛІ ДУХОВНОЇ МУЗИКИ «ХАЙНУВКА-2013»

Перше місце у номінації «Музичні навчальні заклади» на Міжнародному фестивалі духовної музики «Хайнувка-2013» здобула Україна, яку представляв академічний хор «Сонячний струм» Миколаївського державного вищого музичного училища. Своєю перемогою колектив присвятив 1025-річчю Хрещення Русі.

Нагадаємо, у м. Бялосток (Польща) у травні проходив XXXII Міжнародний фестиваль духовної музики «Хайнувка-2013», в якому взяли участь 22 хорові колективи з Польщі, Білорусі, Болгарії, Естонії, Молдови, Росії та України.

ВІДОМИЙ ЕСТОНСЬКИЙ КОМПОЗИТОР АРВО ПЯРТ ПРЕЗЕНТУВАВ У КИЄВІ СВОЮ КНИГУ

У Києво-Печерській лаврі за підтримки Міністерства культури України у рамках Програми співробітництва в сфері культури між Україною та Естонською Респу-

блікою на 2012–2016 роки відбулась презентація книги естонського композитора Арво Пярта та концерт естонського вокального ансамблю «Vox Clamantis».

За свою творчість композитор удостоєний численних нагород і звань. Серед них звання почесного доктора Музичної академії Таллінна і університету Тарту, почесне членство Королівської шведської музичної академії, премія ТРИУМФ в Москві, премія Grammy в категорії «кращий сучасний твір».

ЗВІТНИЙ КОНЦЕРТ ВИХОВАНЦІВ КИЇВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО УЧИЛИЩА

В Національній опері України відбувся звітний концерт учнів і студентів Київського державного хореографічного училища.

Під час концерту артисти виконали балетні композиції з відомих творів західноєвропейських та російських композиторів, зокрема фрагменти балетів П. І. Чайковського «Лебедине озеро», Ц. Пуні «Есмеральда», Л. Мінкуса «Дон Кіхот», композицію «У гостях у Штрауса».

Уже понад 60 років навчальний заклад готує професійних артистів балету. З історією училища пов'язані імена видатних артистів та хореографів В. Каліновської, Т. Таякіної, В. Ковтуна, А. Гавриленко, С. Коливанової, Р. Хилько, Л. Сморгачової, М. Прядченка, Т. Боровик, Н. Семізорової, Г. Кушнерєвої, Г. Майорова, В. Федотова,

В. Писарева, С. Бондура, О. Філіп'євої, М. Моткова, Д. Матвієнка, Л. Сарафанова та багатьох інших.

ДВІ ЛЕКЦІЇ ПРО РОБОСКУЛЬПТУРУ ТА SCIENCE ART. НОВА ХУДОЖНЯ ШКОЛА: МЕДІА-АРТ ДЛЯ ПРАКТИКІВ

У п'ятницю, 21 червня о 19.00 в Актівій залі Національного університету ім. Тараса Шевченка відбудеться лекція австрійського роботехніка Крістофа Вейгля про робоскульптуру, зв'язок інтерактивного мистецтва та інформатики в рамках відкритої лекторію Нової художньої школи.

Під час лекції Кріс Вейгль наведе приклади створення творів сучасного мистецтва з використанням біоелектричних сигналів, нейрофідбеку, роботів і кінетичної скульптури. Як куратор фестивалю Робоекзотика, Кріс докладно розповість про робоскульптуру і продемонструє один з експонатів, які були представлені на фестивалі.

У неділю, 23 червня о 16.00 в Центрі сучасного мистецтва М17 відомий російський куратор у галузі science art'у Дмитро Булатов прочитає лекцію про витоки сучасного технологічного міфу і технологічне позасвідоме для слухачів відкритої лекторію Нової художньої школи.

НХШ – це нова інноваційна освітня програма для молодих художників, які прагнуть працювати на перетині мистецтва, новітніх технологій і сучасної науки. Це логічне продовження багаторічного досвіду відкритих лекторіїв Громадської організації «Культурний Проект» і новий фокус уваги, орієнтований на підвищення професійного рівня художньої освіти в Україні.

Проект увійшов до переліку підтриманих Фондом Ріната Ахметова «Розвиток України» в рамках грантової програми «i3» і здійснюється за підтримки Міністерства культури України.

У програмі беруть участь 25 відібраних на конкурсній основі художників з усієї України.

24 червня в Центрі сучасного мистецтва М17 відбудеться закрита презентація фінальних проектів учасників Нової художньої школи: медіа-арт для практиків.

«ВИШИВАНКА-ФЕСТ» У ДРОГОБИЧІ

29–30 червня на Прикарпатті, у місті Дрогобич відбудеться фестиваль рідної культури «Вишиванка-фест».

Цьогоріч він збільшує масштаби та змінює розташування. Учасники зустрінуться 29 червня у відпочинковому комплексі «Залісся», де і розпочнеться дводенний фестиваль.

Завдання заходу: показати, що вишиванка – це стильно; детальніше ознайомити глядачів із сучасною українською музикою, традиційною вишивкою, її символікою, народними ремеслами, дати змогу присутнім відчути себе в ролі народних майстрів. Метою фестивалю є усвідомлення громадянами власної національної приналежності, залучення до активних дій, спрямованих на популяризацію та розвиток української культури.

У ЛЮБЛІНІ З'ЯВИТЬСЯ СКВЕР ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

20 червня у місті Люблін Республіки Польща відбулися урочистості з нагоди надання скверу, що розташований на перетині вулиць Рускей і Подзамче, імені Тараса Шевченка. Ініціаторами відзначення Великого Кобзаря є: Українське товариство в Любліні, Генеральне консульство України в Любліні, а також Почесний консул України в Хелмі – пан Станіслав Адамяк.

«ТОБІ В МАЙБУТНІ З НАМИ ЙТИ СТОРІЧЧЯ...»

В Яготині на Київщині зберігся флігель, у якому в 1843–1845 роках зупинявся Тарас Шевченко. Нині в цьому приміщенні діє філіал Яготинського історичного музею «Флігель Тараса Шевченка», який пропагує творчість Кобзаря і ознайомлює відвідувачів із його життям.

У «Флігелі Тараса Шевченка» відбулася науково-практична конференція «Тобі в майбутні з нами йти сторіччя і жити вічно!», присвячена 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка. Музейники, науковці зі столиці та Київської й Черкаської областей висвітлили перебування Великого Кобзаря на Київщині, різні аспекти його життя і творчості.

Яготинський історичний музей видав до 200-річного ювілею брошуру «Тарас Шевченко в Яготині».

ГАЛА-КОНЦЕРТ З НАГОДИ ЗАКРИТТЯ 31 ТЕАТРАЛЬНОГО СЕЗОНУ

30 червня о 19.00 Київський муніципальний академічний театр опери та балету для дітей та юнацтва запрошує глядачів на Гала-концерт під назвою «ГАЛА-БАЛАГАН».

Про задум цього театрального капусника автор сценарію і режисер-постановник концерту Дмитро Тодорюк говорить: «Закриття сезону – це, передовсім, свято для будь-якого театального колективу. Своєрідний останній шкільний дзвінок, коли формально ще треба бути серйозним, виконувати «на відмін-

но» свої обов'язки, але на душі вже безтурботність і легкість від завершення чергового етапу. Це коли жартуючи один над одним, натякаючи на легкі вади, ніхто не ображається, тому що всі заряджені святом фіналу, зросту і планів на майбутнє. А вибір майбутнього – майже завжди болісна тема для будь-кого: учня, інженера, митця. Це балаган потрібних і непотрібних думок, сумнівів, бажань у голові. І всі, хто святкуватиме з нами закриття сезону, побачать наш несерйозний святковий метод пошуку майбутнього».

У концерті зайняті всі творчі підрозділи театру: солісти, балет, хор, симфонічний оркестр. Глядачі зустрінуться з героями різних вистав театру, зокрема, і цьогорічних прем'єр. Будуть виконані фрагменти світової та вітчизняної оперної класики, оригінальні хореографічні композиції, прозвучить музика Л. Деліба, Р. Леонавалло, К. Орфа, Дж. Пуччіні, Дж. Россіні, О. Бородіна, М. Римського-Корсакова, П. Чайковського, С. Гулака-Артемовського, М. Дунаєвського та ін.

«СЕРЦЯ ТРЬОХ» ДЛЯ ЧОТИРЬОХ

28 червня Національний портал академічної музики «Music-REVIEW Ukraine» і фортепіанна фабрика «Brodmann»

(Австрія) запрошує всіх шанувальників камерної музики у Київський будинок актора (вул. Ярославів Вал, 7). Найвідоміші піаністи України Юрій Кот та Геннадій Дем'янчук зіграють разом із молодими талантами у проєкті «СЕРЦЯ ТРЬОХ».

У цьому році музичний світ відзначає 140 років від дня народження Сергія Рахманінова і 120-ті роковини смерті Петра Чайковського – митців, які ще за життя отримали статус видатних і посіли належне місце в історії музики. Поряд з ними постать російського композитора Антона Аренського мало відома в Україні. Проте саме йому належала місія утворення спадкоємності поколінь: професор Антон Аренський був педагогом композиції Сергія Рахманінова.

Цикл «Пори року» для фортепіано Петра Чайковського і два Тріо для скрипки, віолончелі та фортепіано – Антона Аренського і Сергія Рахманінова – саме ці опуси, знакові для творчості кожного зі згаданих авторів, стали основою музичного проєкту «СЕРЦЯ ТРЬОХ».

Для участі в концерті запрошено піаністів Юрія Кота і Геннадія Дем'янчука, які у діалозі зі скрипалем Кирилом Шарাপовим та віолончелістом Олександром Пірієвим готують справжнє свято камерної музики.

«ДЗЕРКАЛО АРХІВУ». БУРХАРД ФОН ХАРДЕР (НІМЕЧЧИНА)

В Інституті проблем сучасного мистецтва Міжнародний фестиваль візуальної культури «Візії» представив головну фестивальну виставку – «Дзеркало Архіву» німецького документаліста Бурхарда фон Хардера.

«Дзеркало Архіву» – це колекція пошкоджених негативів часів холодної війни, що були знайдені у покинутій будівлі колишньої комуністичної газети Вінниці та за допомогою яких автор проєкту відтворює образ епохи, що переломлений кризою призми історичних та матеріальних спотворень. І як справжній дослідник, Бурхард фон Хардер також знаходить і людей, зображених на негативах, що розповідають свої історії...

Крім виставки фотографій та негативів, а також відеоінтерв'ю із розшуканими мешканцями Вінниці, автор представив документальний фільм «Зарубцьовано – кожна

миля смуги смерті» та слайд-шоу із десяти тисяч вінницьких негативів.

На відкритті виставки виступили: автор проєкту – Бурхард фон Хардер, письменниця Оксана Забужко, організатори та засновники фестивалю «Візії» та культурного фотографічного центру PhotoCULT.

ФЕСТИВАЛЬ «ПЛАЦЬ ЮРА» У ДРОГОБИЧІ

На подвір'ї церкви Юра у Дрогобичі творче об'єднання «Кактус» та музей «Дрогобиччина» другий рік поспіль організовують мистецьку студію просто неба «Пляц Юра».

Цей колективний творчий процес триває 3–4 дні та завершується спільною інсталяцією на території сакральномузейного комплексу.

Художники з різних куточків України з'їжджаються до церкви і малюють там на заготовлених організаціями великих полотнах усе, що підкаже талант і натхнення. Минулого року художніми роботами «обшили» риштування навколо храму.

У рамках проведення студії у суботу, 22 червня, відбудеться урочисте повернення втраченої частинки давнього кованого декору дверей церкви Юра. Металевий елемент був загублений близько ста років тому. Кована деталь недавно була віднайдена під підлогою дзвіниці храму та буде урочисто повернена на своє автентичне місце.

ОДЕСЬКИЙ КІНОФЕСТИВАЛЬ «НІМІ НОЧІ»

До 23 червня в Одесі триває IV Фестиваль німого кіно та сучасної музики «Німі ночі», найбільший фест німого кіно в Східній Європі. Традиційно, головною локацією буде причал яхт-клубу одеського Морвокзалу.

На заході вже традиційно відбудуться світові прем'єри щойно відреставрованих українських німих фільмів.

Цьогоріч на фестивалі посилено музичний блок потужними міжнародними проєктами з Польщі, Білорусі, Росії, Німеччини, Чехії та України. Польський гурт Orange the Juice створив новий саундтрек для фільму «Укразія», містичні білоруси Port Mone – для фільму «Хліб». Музику до «Крейцерової сонати» представить відомий чеський перкусіоніст-віртуоз Павел Файт, фільм «Мурнау» озвучить російський дует Летов & Голоухов, а український джазист-імпровізатор Юрій Кузнєцов уперше створить музичний супровід до комедійного фільму «Патсі».

Фестиваль завершиться шоу-концертом ексцентричного київського фрик-кабаре DakhDaughters.

ЛІСОВА ФІЄСТА

Починаючи з 1996 року в лісі біля міста Боярка Києво-Святошинського району щоліта відбувається фестиваль авторської пісні «Лісова фієста». Його влаштовує київський клуб авторської пісні «Дім» спільно з туристським клубом «Романтик» міста Вишневого Києво-Святошинського району. Цього року «Лісова фієста» відбулася 15-16 червня. Шанувальники авторської пісні добиралися по-різному: хто громадським транспортом, хто власним. У лісі встановили намети і сцену. Вдень була дитяча програма. А вночі на сцені виступали відомі барди і поети, а також початківці. Талантів було багато. Отож, кожний мав право на одну-дві пісні чи один-два вірші. Були навіть гості з-за кордону – Ольга Залеська із Білорусі й Едуардо Огні із Бразилії.

Глибоко тужимо з приводу непоправної втрати – відходу за вічну межу видатної співачки, народної артистки України, професора Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського

Валентини Федорівни АРКАНОВОЇ

Висловлюємо сердечне співчуття згорьованій родині, всьому колективу Національного університету мистецтв.

У ці тяжкі години ми з Вами.

Ще будучи студенткою, у 1955 році В. Ф. Арканова була запрошена в Харківський академічний театр опери та балету ім. М. В. Лисенка. Дебютувала в партії Вioлетти (опера Джузеппе Верді «Травіата»), а партію Альфреда виконував народний артист СРСР С. Я. Лемешев, і відтоді стала провідною солісткою театру.

За 50-річний період роботи на оперній сцені виконала увесь провідний репертуар колоратурного сопрано. Зокрема, Джильда (Верді «Ріголетто»), Цариця ночі (Моцарт «Чарівна флейта»), Лючія (Доніцетті «Лючія ді Ламмермур»), Мариця (М. Лисенко «Тарас Бульба»), Оксана (С. Гулак-Артемовський «Запорожець за Дунаєм»), Людмила (М. Глінка «Руслан і Людмила»). На запрошення неодноразово співала у Большому театрі в Москві, де партнерами були: П. Лісіциан, В. Атлантов, Б. Гмиря, А. Солов'яненко, Д. Гнатюк, М. Кондратюк, К. Огневий, В. Тимохін, А. Штокало та інші. Виступала на сценах театрів Італії, Франції, Німеччини, Іспанії, Австрії, Чехії, Румунії, а також США, Канади, Індії, Японії, Монголії, Китаю. Здійснювала активну концертну діяльність, виконувала твори світової класики, українські народні й сучасні пісні.

З 1970 року В. Арканова вела педагогічну роботу, її вихованцями стали понад 30 співаків, які успішно працюють у театрах України та зарубіжжя, мають почесні звання, стали лауреатами національних і міжнародних конкурсів.

В. Арканова багато часу віддавала громадській діяльності у складі журі конкурсів, Попечительської ради Українського фонду культури за програмою «Нові імена України», як член Президії Республіканського й обласного комітетів Фонду миру та ін.

Борис Олійник,
члени Президії правління та Попечительської ради
Українського фонду культури

Світлий образ Матері-Вдови

В історичній долі українського народу відбулося чимало тяжких і трагічних подій, які випробували на мужність і непохитність у відстоюванні своєї свободи і рідної землі. Вікопомною стала героїчна боротьба синів і дочок України проти чужоземних загарбників у період Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років.

Від дня нападу фашистських окупантів на нашу країну 22 червня 1941 року і до дня визволення України 28 жовтня 1944 року нищівний смерч війни двічі пронісся українськими містами і селами, завдав небачених руйнувань і людських жертв. На фронтах, у партизанських з'єднаннях і підпіллі боролися мільйони українців. Для перемоги над ворогом у тилу днями й ночами працювали переважно жінки, діти-підлітки і старші люди.

Війна забрала 10,5 мільйонів наших співвітчизників (поіменно названо у «Книзі Пам'яті України»), серед яких і воїни, що мали сім'ї.

Тож їх дружини стали солдатськими вдовами, а діти – безбаченками, напівсиротами.

Пам'ять загиблих воїнів, партизан і підпільників, героїчні подвиги наших людей увічнено у близько 28 тисячах пам'ятників і меморіалів, споруджених у містах і селах України, на місцях запеклих битв і поховань загиблих. Ця свята справа продовжується і в наші дні по збігу 72 років від початку війни.

Здавалося б, що в тисячах зведених пам'ятників уже виконане запевнення «Ніхто не забутий, ніщо не забуте!» Але в народній пам'яті, особливі дітей війни, живуть спомини і вдячність матерям-вдовам за їхній важкий, непосильний труд у роки війни, коли все робилося

для фронту, для перемоги, у повоєнний період – для відбудови зруйнованого господарства; за виховання й виведення на життєвий шлях дітей. Світлий образ Матері-Вдови заслуговує увічнення в достойному пам'ятнику.

Цю ідею через газету «Сільські вісті» висловила донька матері-вдови та батька, який загинув у 1943 році в боях біля рідного села, – Заболотня Галина Василівна із села Любимівка на Дніпропетровщині. Вона

звернулася до поета Бориса Олійника, який у своїх творах душевно й щемко оспівав образ матері, з проханням подати клич про спорудження загальнонародного пам'ятника Матері-Вдові.

Борис Олійник, вихований матір'ю-вдовою, бо батько загинув у 1943 році під Харковом, гаряче підтримав цю пропозицію як дитина війни і як голова Українського фонду культури, котрий у своїй діяльності дбає про увічнення пам'яті визначних

подій і людей – звитязців нашої держави. Борис Ілліч наголосив, що «устами Галини Василівни говорить сама Україна». Святу справу спорудження пам'ятника Матері-Вдові підтримали працівники газет «Сільські вісті» та «Голос України», Українського фонду культури і його численні прихильники, широка громадськість України.

До редакцій газет і на адресу Українського фонду культури надходила велика кількість листів, у яких йшлося про важке життя вдів з малими дітьми, їхню тяжку працю. Надіслані деякі фотографії того часу як науочні свідчення. Неможливо без хвилювання розглядати, наприклад, світлинку, на якій в убогому одязі й босоніж жінка з двома неповнолітніми дітьми тягне порілли борону, й багато подібних документів.

Відгукнулися й солдатські вдови, яких нині живих залишилося дуже мало. Якщо по війні їх були мільйони, то у 2011 році за відомостями Ради ветеранів України проживало тільки 231 536 вдів загиблих на війні чоловіків.

Згадалася й автору цих рядків доля його сім'ї та важкі турботи матері, яка залишилася з трьома дітьми, бо батько у липні 1941 року пішов на фронт і в 1942 році загинув у боях за Кавказ. Це типова доля багатьох родин. Як написала Б. Олійнику ініціаторка спорудження пам'ятника Г. Заболотня: «Так схожі долі наших матерів, нас, дітей війни, що Ви мені, Борисе Іллічу, як брат...» У розповідях тих, хто відгукнувся і долучився до спорудження пам'ятника, виразно відчувалося, що горе війни зближує людей, єднає їх.

Справа зведення пам'ятника дуже відповідальна, складна, та ще коли немає відповідного урядового рішення і виділених державою цільових коштів і робота здійснюється за народною ініціативою, на особисті пожертви небайдужих людей.

Для організації виконання проектних і будівельних робіт та збору коштів на цю мету була створена Координаційна Рада,

до складу якої увійшли ветерани і учасники війни, діти, виховані матерями-вдовами, державні й громадські діячі, письменники, журналісти, художники, скульптори, архітектори, мистецтвознавці. Серед добровольців: Борис Олійник, Іван Сподаренко, Петро Тронько, Юрій Богущкий, Анатолій Горлов, Володимир Бабанюк, Володимир Біленко, Василь Гурін, Людмила Жоголь, Анатолій Ігнащенко, Андрій Мельничук, Вадим Михальчук, Таїсія Мар'яненко, Василь Перевацький, Павло Філь, Володимир Чепелик, Юрій Чубар, Михайло Шевченко, Микола Шелест, Дмитро Янко.

Значну допомогу у спорудженні пам'ятника надали Прем'єр-міністр України Микола Янович Азаров, голова Київської міської державної адміністрації Олександр Павлович Попов і його заступник (нині міністр культури України) Леонід Михайлович Новохатько, голова Дніпровської райдержадміністрації в м. Києві Олександр Семенович Шевчук.

Координаційна Рада, проаналізувавши пропозиції дописувачів, вислухавши думки фахівців монументального мистецтва, прийшла до висновку, що переважна більшість тих, хто виявив зацікавленість у створенні пам'ятника, хотіли б його бачити у реалістично втілених образах молодої жінки з двома чи трьома малими дітьми, які притулилися до своєї мами. Майже одностайно висловлювалася думка, щоб пам'ятник було споруджено в столиці нашої держави – місті Києві.

Для здійснення проектних робіт зі створення монумента передусім необхідно було визначити конкретне місце його встановлення. Це виявилось невиправдано затяжною справою, значною мірою через нерозуміння деякими чиновниками від культури сутності й громадського значення цього твору. Питання було вирішене визначенням місця у великому, благоустроєному, тематично відповідному парку Перемоги на лівому березі Дніпра.

Автори пам'ятника Костянтин Добрянський, Андріан Балог

На оголошені умови відкритого конкурсу зі створення пам'ятника відгукнулося кілька груп скульпторів й архітекторів з Харкова, Києва та інших. Розглянувши подані пропозиції, Координаційна Рада одностайно схвалила до спорудження проект, розроблений талановитими молодими київськими скульпторами Адрианом Балогом та Костянтином Добрянським.

Авторами була запропонована монументальна трифігурна скульптурна композиція матері з двома дітьми: одне маля вона тримає на руках, а друге, старшеньке, стоїть, пригорнувшись до мами. Передбачалося виконати скульптурну групу у світло-сірому граніті, із майже п'ятиметрового монолітного блоку. Потрібний блок добуто у Танському гранітному родовищі на Черкащині й перевезено до м. Києва. Попередню обробку понад 22-тонного гранітного блоку здійснили майстри Київського творчо-виробничого комбінату «Художник», а продовжили й завершили складну роботу з виготовлення скульптури автори пам'ятника, які вже мали досвід, набутий у роботі над іншими творами, втіленими в цьому матеріалі. Без перебільшення треба сказати, що робота митців була самовідданою: щоденно, без вихідних, на вітрі й під дощем, в холодну пору і в літню спеку вони боролися з гранітним спротивом. Тож завдяки такій праці пам'ятник був споруджений у дуже стислий час і до визначеної дати. Твір високо оцінено фахівцями й широкою громадськістю. Схвально сприйнято Указ Президента України про присудження молодим скульпторам почесного звання «Заслужений художник України».

У процесі до роботи над пам'ятником долучився архітектор Костянтин Черній. Нагляд за здійсненням творчих робіт від Координаційної Ради вимогливо здійснював автор багатьох пам'ятників, народний художник України, академік, професор, скульптор Володимир Чепелик.

Клопітною була справа збору добродійних внесків на спорудження пам'ятника. З цією метою Український фонд культури відкрив окремий рахунок для цільових надходжень. Редакція газети «Сільські вісті» на своїх сторінках друкувала прізвища всіх меценатів. Першою зробила внесок у сумі одна тисяча гривень журналістка Неля Даниленко. За ініціативою співака Михайла Брунського в Національному академічному драматичному театрі імені І. Франка в Києві (за сприяння керівників театру Богдана Ступки та

Михайла Захаревича) відбулася акція «Збудуймо всенародний пам'ятник Матері-Вдові». Вступне слово виголосив голова Координаційної Ради Борис Олійник, а в благодійному концерті взяли участь: Анатолій Паламаренко, Олександр Василенко, Віктор Шпортко, Оксана Калинчук, Ольга Чубарева, Наталія Мельничук, Ігор Якубовський, Академічний хор Національної радіокомпанії України (диригент Юлія Ткач), ведуча концерту Неля Даниленко. Добра Денис Денисович з міста Іршава Закарпатської області, пенсіонер, кошти на пам'ятник Матері-Вдові вносив 12 разів.

У різних формах звернень збір коштів тривав з 2008 до 2012 року. Свої посильні внески на спорудження пам'ятника переказали 2481 благодійник, що склало суму 359 496 гривень.

Але за кошторисом цього не вистачало.

Автори – скульптори А. Балог і К. Добрянський погодилися виконати свою творчу роботу за значно менші кошти від розрахунку, а встановлення пам'ятника і благоустрій

території взяла на себе Дніпровська райдержадміністрація.

Окрім трифігурної композиції пам'ятника, обабіч встановлено дві гранітні стели з написами. На одній викарбувано: «Споруджено у 2012 році народним коштом всеукраїнської громади за підтримки Українського фонду культури та Київської міської влади». На другій – поетичні рядки: «Віддай усе, що взяв, і освятись. Ще більше, ніж узяв,

зумій віддати... Стоїть на видноколі мати – у неї вчись. Борис Олійник».

Урочисте відкриття пам'ятника відбулося 22 червня 2012 року. У своєму виступі голова Київської держадміністрації Олександр Попов відзначив: «В Україні і Києві ми маємо багато обелісків і пам'ятників. Але пам'ятник Матері-Вдові – особливий, тому що він перший в Україні». Поет Борис Олійник наголосив: «Десь у глибині єства мого покоління час од часу тоскно озивалося якесь відчуття вини за недодану шану нашим матерям, за їхній воїстину життєвий подвиг. Це особливий пам'ятник, бо вознесений всенародно всім нашим матерям і кожній матері особисто».

Уже рік стоїть пам'ятник серед інших тематичних творів, встановлених у парку Перемоги і присвячених подіям війни. Він з

великою зацікавленістю сприймається людьми старшого покоління і нинішньою молоддю, до нього приходять молоді сімейні пари. Втілений в пам'ятнику хвилюючий образ матері з малими дітьми правдиво передає сумні сторінки воєнного лихоліття, про які не можна забувати.

Дмитро ЯНКО,
заслужений діяч мистецтв України
Фото Віняміна ЛАРИНА

Координаційна рада у Фонді культури

Композиторські одкровення: від «поганої» до «передбачуваної музики»

Традиційно наприкінці весни у Києві завершився міжнародний музичний фестиваль Київської організації Національної спілки композиторів України «Музичні прем'єри сезону», який репрезентував розмаїту палітру доробку композиторів сучасності – твори, написані переважно за останні роки.

Попри мінімізацію форуму, зумовлену недостатністю фінансування, усе ж ідея організаторів сколихнути музичний контекст столиці, запропонувати публіці щось новеньке, дати поштовх оціночним баталіям критики досягла своєї мети в повному обсязі. Тринадцять концертів фестивалю, виструнчені у логічну послідовність із поступовим наростанням до апофеозу – фінального сольного виступу Національного одеського філармонійного оркестру на чолі з Хобартом Ерлом, – створили феєричне свято нової української музики із незначними вкрапленнями зарубіжної. Концерти продемонстрували буянню творчих підходів, майстерність досвіду, відвертість емоцій, залишивши слухачам чимало гарних спогадів і міркувань на тему сучасного мистецтва – композиторської творчості, виконавського професіоналізму, загалом ролі одухотвореності в нашому житті.

Прикметна риса нинішніх «Прем'єр» – надзвичайно високий виконавський рівень: детальна вивіреність концепції творів (сміслових акцентів, кульмінацій), цілісність інтерпретаційного бачення через зацікавлене ставлення музикантів. Провідну позицію у цьому сенсі посів уже згаданий Одеський філармонійний оркестр. Із неперевершеним успіхом колектив виконав дві частини сюїти з балету Євгена Станковича «Распутін» (перероблений з балету «Прометей» 1985 р.), Подвійний концерт для труби, тромбона і струнного оркестру австрійця Райнхарда Зюсса (солісти – Райнер і Дітмар Кюбльбеки, Австрія) і Концерт «Морфей» для арфи з оркестром американського композитора і музичного видавця Лорена Кайзера (солістка – Йоланда Кондонассіс, США), що стали світовими прем'єрами, а також сюїту з балету «Жар-птиця» Ігоря Стравінського.

Значну частину програми фестивалю склали масштабні композиції – симфонії, симфонічні поеми, полотна кантатно-ораторіального жанру, інструментальні концерти, де можна було спостерегти широку амплітуду осмислення вічних, а тому й злободенних проблем сучасного, мистецьку трансформацію внутрішніх колізій особистості, пошуки (вдалі й не дуже) індивідуальної концепції твору, повагу до досвіду минулих часів,

Райнер та Дітмар Кюбльбеки (Австрія) з Одеським філармонійним оркестром

композиторську винахідливість і дотепність у зверненні до різних стильових моделей.

Одним із виправданих, уже перевірених способів досягнення етичних вимірів авторської рефлексії виявилася сакральна тематика (нові редакції Реквієму Олександра Щетинського і Stabat Mater Ігоря Щербаківа, «Славословіє преподобному Ілії Муромському» росіянина Андрія Микити, Ave Maria аргентинки Єви Ірени Лопшиць, «Хресний шлях» литовця Лаурінаса Вакаріса Лопаса).

Активно привернув до себе увагу жанр симфонії, оскільки прозвучали різні за естетичним підґрунтям, а відтак і стилістикою твори. Так, конкуруючи добротню виписаній програмній Симфонії № 13 «Контрасти» на три частини («Фрески», «Балада», «Бурлеск») майстра симфонічного письма Левка Колодуба, яскраво показали себе молоді митці. Зокрема, Валерій Антонюк, назвавши свою Третю симфонію «Передбачувана музика», вдало відтворив пафос стилю пізнього романтизму крізь нев'янучий образ музики Ріхарда Штрауса. Інакше бачення жанру переконливо запропонував Олександр Шимко у Четвертій симфонії, формуючи драматургію шляхом одночасного зіставлення і незалежного розвитку протилежних образних начал, щоправда, натхнених голлівудськими блокбастерами. Цікаве враження справила Шоста симфонія з прологом та епілогом композитора старшого покоління Олександра Яковчука (соло на фортепіано – Надія Яковчук) – своєрідне музичне приношення творчості Семюела Барбера. Цитуючи у творі відоме Adagio для струнних американського композитора і гнучко розвиваючи власне інтонаційне плетиво, митець ретельно вибудовує досконалу звукову конструкцію симфонії, якій притаманна наснаженість енергетики.

До симфонії наближається й жанр інструментального концерту, що на фестивалі найяскравіше проявив себе у Концерті для саксофона з оркестром Володимира

Рунчака («Київська камерата» й соліст Ришард Золедзевські, Польща). Властива твору схвильованість емоційного ряду, наскрізність драматургії з блискуче вирізьбленою і з адреналіном виконаною кульмінацією для ударної групи соло зумовили сприйняття твору на одному подиху, як захоплюючу, приголомшливу пригоду.

Різносторонню картину «Прем'єр» неможливо уявити без хорової музики, адже цей жанр має дуже давні традиції в українській культурі й інтенсивно розвивається, поєднує народну пісню, церковні піснеспіви, світські композиції. Сучасні митці, звертаючись до хорової музики, пишуть твори з розрахунком на конкретний колектив. Зокрема, сповнені нестримної життєдайної сили обробки народних пісень Ганни Гаврилець, Ірини Алексійчук і мінімалістичну п'єсу «Замок Шамбур» Лесі Дичко витончено-невагомо виконав Жіночий хор Київського інституту музики імені Рейнгольда Глієра під орудою Галини Горбатенко. Один із хорових концертів (твори Валентина Сильвестрова, Тетяни Яшвілі, Ірини Алексійчук, Віктора Степурка) відбувся у греко-католицькому храмі Св. Василя Великого, де з привітальним словом до присутніх звернувся ігумен монастиря о. Василь Тучапець, наголосивши на важливості популяризації української

музики, що є невід'ємною складовою духовного і релігійного життя людської спільноти. Одухотворену атмосферу внутрішньої зосередженості, глибокого проникнення в авторські тексти та майстерне володіння технікою хорового виконавства показали жіночий хор «Павана» Інституту мистецтв Національного педуніверситету імені Михайла Драгоманова (диригент – Людмила Байда), камерний хор «Київ» під орудою Миколи Гобдича, хор «Аніма» Київського національного університету культури і мистецтв (диригент – Наталія Кречко).

До приємних сюрпризів фестивальної палітри варто віднести сольний концерт Національного академічного оркестру народних інструментів України (диригував Іван Корінь), що зруйнував у доброму розумінні свій лаковано-офіційний імідж мистецької візитівки України, показавши завдяки сучасним творам різноманітність звукової палітри, живу струмуючу емоцію, талановитих музикантів-солістів. Чотиричастинний концерт «Гоголіада» Олександра Костіна – за образністю й авторською манерою перегукувався з дотепністю письменника в його описах побуту, звичаїв українських містечок і сіл з їхньою характерною атрибутикою міщанського середовища і ярмаркового гармидеру. Симфонічна поема «Дніпро» Олександра Яковчука, наче дбайливим пензлем художника, змальовувала принади могутньої ріки від її витоків до славетних порогів, що було помітно в цілісності тематичного розвитку інтонаційного зерна, яскравому оркеструванню музичної тканини. Прикрасили програму і натхненно зіграні п'єси Юрія Шевченка та Анатолія Гайдена.

Пануюча зараз у світі галузь камерного музичування сповна знайшла відображення в нинішніх «Музичних прем'єрах» у різних іпостасях, від сольної мініатюри, вокального циклу, інструментальних ансамблів до концертних композицій для

камерного оркестру. Авторські одкровення сучасних митців у даній сфері утворили досить строкату картину художнього світобачення. Повне єднання з природою зумів висловити Золтан Алмаші у творі «Жаб'є». Записані на магнітофонну стрічку звуки жаб'ячих весільних ігрищ і мінімалістичне соло віолончелі супроводжуються живою грою віолончеліста, котрий знаходиться серед публіки й імпровізує в тій же манері. Талановито написана композиція «3/4» Юрія Шевченка для скрипки і камерного оркестру («Київська камерата», диригент Валерій Матюхін, соло Олесь Ясько) показала широкі можливості опрацювання вальсовості для втілення різних образних сфер, як от типового танцю, романтичних прозрінь, вияву трагічного в хоралі, демонічної круговерті. Духовних вершин сягнув Геннадій Ляшенко у «Technema II» для флейти, арфи і альту (Сергій Вілка, Наталя Ізмайлова, Андрій Тучапець), формуючи з хаосу тривалих звукових зіткнень тему-хорал, виопуклену функційною логікою вертикалі, а в образному сенсі – ставлячи колізію між механістичним і духовним. Вокальний цикл Богдани Фільц «Калина міряє коралі» на вірші Ліни Костенко (Ольга Чубарева – сопрано, Неліда Афанасьєва – фортепіано) переконав, що в сучасній музиці навіть засобами традиційної музичної лексики зі спіранням на тональну гармонію можна досягти «високовольтної» експресії завдяки чутливому ставленню до поетичного слова. Досвідчену майстерність, покладену в неокласичне обарвлення, продемонструвала «Маленька партита № 10» на чотири частини для камерного оркестру Юрія Іщенка. Свою схильність до епатажу, іронії над композитором-творцем задекларував «Поганою музикою» для гобоя та струнних Сергій Зажитко (соло – Богдан Галасюк), який, за словами Андрія Мерхеля, у цьому циклі поставив собі за мету «навмисно писати безглуздий матеріал, пародіюючи прагнення багатьох авторів "творити" високохудожню, "вічну" музику» («Музика», 2012, № 6, с. 45).

Окрім згаданих концертів, фестивальну панораму доповнило слово музикознавців – науково-практична конференція «Українська сучасна музика на перетині світових тенденцій», презентація книжки Ганни Луніної «Композитор – маленька планета», яка вміщує низку інтерв'ю з митцями старшого покоління, а також концерти переможців IV Київського міського конкурсу «Українські композитори – дітям», Всеукраїнського конкурсу молодих композиторів імені Івана Карабиця.

Хобарт Ерл, Йоланда Кондонассіс (США)

До нових «Музичних зустрічей»!

У Києві завершився Шостий міжнародний хоровий фестиваль «Музичні зустрічі».

Фестиваль «Музичні зустрічі» був ініційований 6 років тому київською хоровою капелю хлопчиків та юнаків «Дзвіночок» до 40-річчя заснування колективу і підтриманий благодійною організацією – президентським фондом Леоніда Кучми «Україна». Він залучає до участі найрізноманітніші хори з різних куточків України та близького зарубіжжя – колективи при дитячих школах творчості, церквах, при музичних вишах, закладах середньої фахової освіти, беручи до уваги виключно рівень їхньої підготовки. Але основну увагу спрямовує саме на дитячо-юнацькі колективи, маючи на меті привернути увагу суспільства до хорового співу як засобу громадянського і духовного виховання молоді, джерела національної традиції та водночас шляху до інтеграції в неосяжний музичний всесвіт. Адже за 5 попередніх років у цьому проекті вже взяли участь 34 дитячо-юнацькі та молодіжні хорові колективи з України, Росії, Польщі, Словаччини та США. Понад

Зведений хор учасників фестивального концерту

30 концертів відбулися у найкращих залах України за присутності дипломатів, музичної спільноти та представників засобів масової інформації. На концертах розповсюджено сотні дисків з найкращими взірцями української музики у виконанні молодих співаків.

Високий рівень виконавської культури продемонстрували усі учасники концерту Шостих «Музичних зустрічей», що відбувся у Колонному залі імені Миколи Лисенка Національної філармонії України: старша та молодша групи хору «Веснівка» (керівник Жанна Сосновська) та хорової капели хлопчиків і юнаків «Дзвіночок» Київського

палацу дітей та юнацтва (керівник – заслужений артист України Рубен Толмачов), вокальний ансамбль «Мальви» Вінницького училища культури і мистецтв імені Миколи Леонтовича (керівник Христина Давидовська-Бездзір), дівочий хор Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені Миколи Лисенка (керівник – Юлія Пучко-Колесник). Багато хто з публіки сприймав як справжнє диво те, як непосидючі хлопчачки із «Дзвіночка» чисто, із точним влученням у стиль виконували маловідому в нас європейську духовну музику та мотет Йоганна Себастьяна Баха у супроводі

Національного камерного ансамблю «Київські солісти». А тихі й сором'язливі дівчата з хору «Лисенківської» десятирічки азартно «гукали», стукотили різними ударними інструментами і при цьому міцно «тримали» складні акордові вертикалі, відтворюючи фрагменти з неофолкового хорового концерту «Гори мої» Володимира Зубицького.

«Співай сумлінно у хорі, особливо середні голоси. Це розвине в тобі музикальність», – радив відомий німецький композитор-романтик Роберт Шуман у своїй славнозвісній збірці афоризмів «Життєві правила для музикантів». Відрадно, що чимало батьків, помітивши музичні здібності у дітей (навіть не знаючи цієї рекомендації і керуючись, ймовірно, генетичною пам'яттю музикальних українців, які вже не одне століття співають гуртом), не купують своїм чадам караоке, а ведуть їх до музичних шкіл і хорів. А під проводом талановитих педагогів наші діти зростають – і професійно, і духовно.

Тож, до нових «Музичних зустрічей»!

Юлія ПАЛЬЦЕВИЧ

«O-FEST»: дні драйву, музики і розваг

Ніхто не стане сумніватися в тому, що мистецтво віддавна є засобом розумного перетворення суспільства. Цією тезою керувалися і творці Першого міжнародного музичного фестивалю «O-FEST» 2013 (Оперета-Мюзикл-Опера).

Йдеться про колектив Київського національного академічного театру оперети і його художнього керівника, заслуженого діяча мистецтв України Богдана Струтинського й голову Бучанської міської ради Анатолія Федорука, яких підтримало Міністерство культури України, департамент культури Київської міської держадміністрації.

Концепція фестивалю – зробити музичну класику доступною для широких мас, дати публіці максимальну можливість зануритись у світ класичної музичної культури, а не попси. Фестиваль має на меті популяризацію і розвиток мистецтва оперети й опери в музично-театральному житті різних країн, покликаний розширити гастрольну географію українських артистів і колективів, а також долучити їх до співпраці зі світовими театрами. А ще – навчити суспільство сприймати класичну музику. Адже авторитет

Солістка Віденської опери Олена Белкіна

будь-якої держави ґрунтується не тільки на військовій могутності й сильній економіці. Образ країни сьогодні великою мірою залежить від того, яке місце вона займає у світовому культурному процесі, які мистецькі події відбуваються на її теренах.

Стартував фестиваль 8 червня у невеликому містечку Бучі, що неподалік від Києва, і працював на трьох майданчиках. Дуже мальовнича місцина з пагорбами і долинами стала справжньою сценою для низки музичних номерів. Тут, просто в сосновому бору, де створено і якраз на початку фестивалю відкрито чудовий парк із сучасним ландшафтним дизайном, зручно було всім: і дітям, і дорослим. Гордість парку – концертний зал, у якому і відбувся фестивальный гранд-концерт.

Фестиваль відкрив двері гостям для зустрічі з цікавими виконавцями – диригентами і солістами з Росії, України, Австрії, Польщі, Литви, Румунії, Азербайджану, Хорватії, Казахстану, Ірану – із понад десяти країн світу. Серед них зірки світового рівня: солістка Віденської опери Олена Белкіна, соліст Маріїнського театру, фіналіст міжнародного конкурсу «Бі-Бі-Сі» «Співак світу» Андрій Бондаренко, лауреат першої премії конкурсу імені Лучано Паваротті Олексій Саяпін, володарка Гран-прі міжнародного конкурсу «Нова хвиля», українська джазова співачка Джамала та багато інших. Гості фестивалю слухали також солістку Хорватської національної опери імені Івана Зайця Ольгу Камінську, солістів Каунаського музичного театру Гітану Пячкіте та Раймондаса Баранаскаса, засновника і голову Азербайджанського культурного центру імені Мусліма Магомаєва в Києві Гурбаналі Аббасова, зірок румунської оперети «Іон Дачія» Альфредо Паску, Тіну Мунтяну і Сильвію Сохтерус та багатьох інших. Диригенти змінювалися по черзі – головний диригент Національної оперети Дмитро Морозов, заслужена артистка України

Оксана Мадараш, Ігор Ярошенко, Сергій Дідок і диригент із Казахстану Сергій Імашбаєв.

Формат фестивалю «просто неба» гармонійно об'єднав не лише оперету, оперу, мюзикл, а й джаз, фолк, саунд-інсталяції, сучасну поезію, літературно-музичний діалог, концерти брас-квінтету «FilarmoPic-латунь», а також іранського фольклорного колективу «Джаам».

Наступного дня теж лунала музика. Гості фестивалю відвідали Культурно-концертний центр імені Івана Козловського. Тепер це – музичний салон, літературна вітальня під опікою Київського національного академічного театру оперети. Ім'я ушлявленого тенора пов'язано з київською оперетою: тут він починав кар'єру співака.

Завершився фестиваль міжнародним флеш-мобом на Олімпійській площі столиці України та грандіозним гала-концертом учасників фестивалю на сцені Київського національного академічного театру оперети.

Фестиваль хоч і перший, але, як той дебютний млинець, не вийшов глевким. Позитивний результат – очевидний!

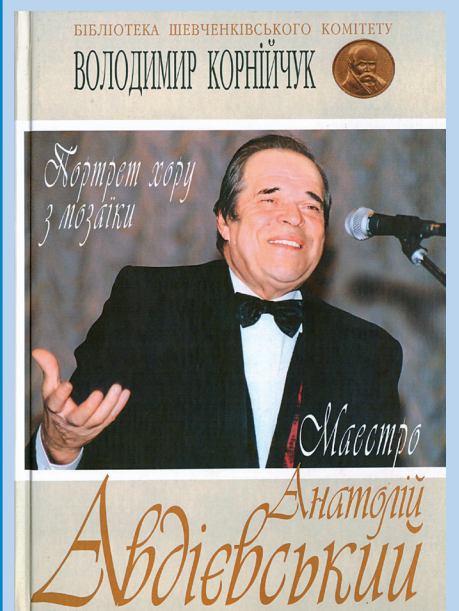
Людмила ТКАЧЕНКО

НОВИНИ

МАЕСТРО АНАТОЛІЙ

Ми тримаємо в руках прекрасно видану книгу, присвячену творчості Анатолія Авдієвського (Корнійчук В.П. Маєстро Анатолій Авдієвський. Портрет хору з мозаїки: художньо-документальна повість. – К.: Криниця, 2012. – 496 с.: іл. / Серія «Бібліотека Шевченківського комітету»). Як свідчить бібліографічний опис, книга почасти є художнім твором. Але чи могло бути інакше?

Хто ж удостоївся такої розкішної науково-художньої розвідки? Хто є її головним героєм? Анатолій Тимофійович Авдієвський уже протягом 48 (!) років очолює Національний заслужений академічний український народний хор імені Григорія Верьовки. Тож він став не лише визначною постаттю сучасного хорового мистецтва, а й своєрідним символом українства. Адже його творча діяльність «перетнула» межі кількох епох. Незабаром Авдієвський святкуватиме 80-річний ювілей. Перерахувати всі його звання тут неможливо. Обмежимося лише найголовнішими: народний артист України, академік Національної академії педагогічних наук та Національної академії мистецтв України, професор, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, Герой України, до того ж – композитор... Чи варто продовжувати?

Двадцять два розділи книги, названі автором «мозаїками», розповідають про творчий і життєвий шлях митця. Але ці художньо осмислені тексти становлять лише малу частину видання (менше 90 сторінок). Решту складають інші цінні матеріали, також написані й систематизовані Володимиром Корнійчуком. Після згаданих «мозаїк» настає черга інтерв'ю, відвертих розмов, нарисів – шість частин із додатками. Вони мають такі назви: «Оберег національного мелосу. Хор у часі і просторі», «Гастролі по Україні Національного хору ім. Г. Верьовки», «Посол української народної пісні в світі», «Зарубіжні гастролі українського народного хору ім. Г. Верьовки», «Статті, виступи та інтерв'ю Анатолія Авдієвського», «Життєвий і творчий шлях Анатолія Авдієвського». Також тут уперше вміщено дискографію хору (цей розділ слід визнати найбільш науково значущим серед матеріалів про митця, опублікованих досі).

Художність і документальність виступають у цій роботі не поодинокі. Тож краще назвати її документальним, достовірним дослідженням, створеним із натхнення, гідним художньої повісті. Прочитайте цю книжку, адже вона є дуже цікавою!

Олександр МОСКАЛЕЦЬ

НОВИНИ

ВІЗІОНЕРИ
СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

У Києві завершився Міжнародний фестиваль візуальної культури «Візія» – новий проект від організаторів ChernihivPhotoFest, VAU-Fest і Культурного фотографічного центру PhotoCULT, мета якого – інтегрувати візуальну культуру в поле інтересів української публіки, створити платформу для діалогу між глядачем і художником за допомогою автентичних і сучасних форм візуальної «мови», об'єднати традицію, нові технології та експеримент, і цим надати аудиторії можливість розширити свій візуальний досвід і стати безпосереднім учасником культурних перетворень у суспільстві. Фестиваль відбувся за підтримки Посольства Литовської Республіки в Україні, Посольства Чеської Республіки в Україні, Чеського центру в Києві, Польського Інституту в Києві, Російського центру науки і культури, Посольства Грузії, Посольства Канади.

Темою «Візія-2013» стала «Архівація візуального». У центральних музеях та галереях міста були представлені фотографія та мультимедіа, відеоарт і відео-інсталяції, експериментальне кіно та медіа-перформанс.

Фотографія займала основний простір «Візія», а також була частиною програми мультимедійних проєктів. Документальні світліни та арт-фото, фотоінсталяції – загалом близько 20 фотографічних проєктів з Німеччини, Канади, Чехії, Польщі, Литви, Росії, Грузії та України було представлено в Київській міській галереї мистецтв «Лавра», Арт-центрі Павла Гудімова «Я-Галерея», «АртПРИЧАЛі», Інституті проблем сучасного мистецтва, Галереї «Камера», Національному історико-архітектурному музеї «Київська Фортеця», Музеї-майстерні І. П. Кавалерідзе, Музеї сновидінь, Галереї «Квартира 57».

У медіа-арт програмі «Візія» (у стінах музею «Київська Фортеця») взяли участь проєкти з Великобританії, Франції, Польщі, Росії, Естонії, Чилі, Італії, США та України. Спеціальним проєктом став медіа-перформанс «Nostalgia << 2012» (Че Кевлін, Великобританія) з музичним супроводом групи Port Mone (Білорусь).

На фестивалі також була представлена широка освітня програма: тематичні лекційні курси, презентації, кінопокази, творчі лабораторії, майстер-класи.

Алла ЧЕРДИНЦЕВА

Задзеркалля Анни Мілевської

Фантазмагоричні образи на картинах художниці пробуджують уяву, відкриваючи завісу над незвіданим. Побачити їх можна у столичному Музеї сучасного мистецтва України на персональній виставці авторки під назвою «Дебют».

Особи, обличчя та маски з театрального світу або з часів «кілька років тому» загадково позирають на нас із багатьох картин художниці. Звичної і химерної форми, вони затишно почувуються як у середовищі чудернацьких мешканців моря, так і серед прекрасних квітів у натюрмортах. Наприклад, у роботі «Наші душі» бачимо обличчя трикутної форми з очима серед химерних риб, а з картини «Межа між двома світами» на нас дивиться паперовий змія у капелюсі з мозаїчним розписом на «щочках».

«Мені здається, ці лики характеризують автора робіт, – міркує мистецтвознавець музею Ірина Алексєєва. – Адже вони панують, з'являючись у різних ситуаційних моментах. На виставці, відкритій 7 червня, зібрано понад 70 робіт таким чином, що більш ранні переплітаються зі створеними пізніше, доповнюючи одна одну.

Світ, створений Анною, – світ творчої уяви, світ інтимний, у якому балансують реальність і нереальність. У цьому задзеркаллі так усе переплетено!

Символіка натюрморту, театральність композиції не залишає байдужим: створені образи, вносячи неспокій, хвилюють. Мальовничі палітра і швидкий імпульсивний мазок, як тягучий лікер, обволікають і ваблять за незвідану грань, спокушуючи і лякаючи пізнанням закулісся».

Навчання свого часу в художній школі лягло в основу професійного становлення в дорослому житті. Пізніше заняття з маститими художниками коректували майстерність, а життєвий досвід і бажання реалізуватися доповнили особистісний розвиток.

«Я знайшла себе, – каже Анна Мілевська. – У молодості вийшла заміж і потім

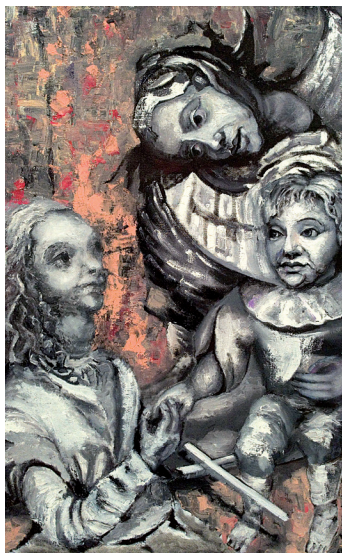

Анна Мілевська

піднімала дітей, а сама як особистість не реалізувалася. Коли з'явився час, поставила собі запитання: що ще можу зробити? Тепер без живопису жити не можу. Навіть опинившись в автомобільній пробці, роблю ескізи. У творах передаю те, що переживаю і відчуваю».

Її неповторні роботи помітили: Анна стала лауреатом міжнародних виставок. У 2010 році це Ukrainian Art Week, у 2011 – Дні Слов'янського Мистецтва в Німеччині, Санкт-Петербурзький Тиждень Мистецтв, Міжнародний Фестиваль підводного зображення «Срібна Акула» в Києві, Всеукраїнська Художня Виставка, в 2012 році – Міжнародна виставка-конкурс «Український тиждень мистецтв».

Мистецтвознавці переконані: вона завойовує тим, що пропонує свій погляд, переосмислюючи події та людські стосунки як художник-філософ. До того ж, роботи музичні, оскільки

авторка любить слухати класику, яка дає певний настрій і пробуджує уяву. Вміє підібрати фарби, працюючи навіть при свічках. Саме в такій обстановці був написаний натюрморт з гвоздичками.

У картинах багато внутрішньохарактерного, ця виставка – одкровення. Вона не боїться емоцій, яких тут безліч – від гротеску до смутку.

«Можливо, десь композиція нетрадиційна, але це працює на неї, тому що робота стає особистісною, не салонною, та ще й емоційною, – каже генеральний директор Українського Тижня Мистецтв Олена Яшук. – Високий рівень передачі емоцій і філософських думок. На картині «Сестри» дитина з дорослим виразом обличчя (адже це вже особистість, хоча й не так давно народилася!), а в рисах найзловіснішої маски залишається внутрішній оптимізм і доброта.

Кожна робота написана в іншій манері, з використанням

інакших художніх прийомів. Ось картина практично чорно-біла, а от натюрморт, побудований на вальорах, він нагадує середньовічні натюрморти з дуже тонкими переходами кольорів. Помітно, що вона любить середньовіччя, – поєднання золотого, червоного та синього ви побачите в зображеннях мадонн середніх століть.

У роботі «Місячний час» бачимо об'єм, а змія поряд у «Межі між двома світами» зроблений уже зовсім в іншій манері, – художниця грає кольором, працює декоративно та й композиція відрізняється. Погляньмо на блазня в «Круговороті часу» – прописано все з нюансами, зроблені обсяг і перспектива, – що малюнком, що кольором. У наступній роботі автор відмовляється від перспективи. У картині «Наші душі» змішує площинне і фігуратив, тобто, грає з ніби непоєднуваними речами.

Разом з тим надія і радість сприйняття життя таким, яким воно є, проглядаються у всіх творах. Напевно, тому вони такі близькі українському поціновувачеві. Дуже живі роботи з відображенням бачення загальнолюдських проблем зрозумілі й іноземцям».

Представляючи першу персональну виставку, знайомлячи шанувальників мистецтва зі своєю творчістю, Анна Мілевська підбиває певні підсумки, і, звичайно, замислюється про вигляд майбутніх картин, в яких, зокрема, має намір використовувати більш світлі тони. Більше того – донька священика вважає поточний період етапним перед початком написання ікон. Вона мріє розписувати церкви, тим самим допомагаючи духовному очищенню людей.

Задоволені відвідувачі виставки щиро бажали художниці успішно перейти до наступної сторінки творчої біографії. Ви теж, шанувальнику, можете відкрити для себе незвичайну творчість Анни Мілевської, – виставка триватиме до 30 червня.

Світлана СОКОЛОВА
Фото Юрія ШКОДИ

Народний учитель – Микола Сом

Нещодавно у Національному музеї літератури України відбувся вечір пам'яті поета, публіциста, педагога, громадського діяча Миколи Сома.

У березні цього року письменник відійшов у вічність. Згадати його зібралися друзі, колеги, шанувальники творчості. Була також присутня родина Миколи Даниловича: дружина, донька та онука.

Всі, хто знав Миколу Сома, говорять, що він був доброю, оптимістичною, товариською і веселою людиною. Зачаровував читачів щирістю своєї душі та своєрідним гумором. Він був справжнім володарем дотепного й гострого пера.

Голова Національної спілки письменників України Віктор Баранов підкреслив: «Микола Данилович був ентузіастом, генератором ідей. Він заряджав своєю енергетикою людей, що його оточували. Нині ім'я, творчість та ідеї Миколи Сома як ніколи потрібні для українського суспільства».

«За характером, філософським мисленням, непересічним гумором, душевною простотою і сприйняттям життя Микола Сом – Скворода XXI століття», – додав голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації Микола Томенко.

Микола Данилович відомий своїми гумористичними епітафіями, які, як правило, писав на адресу живих. Він започаткував такий прозаїчний, гумористично-сатиричний жанровий різновид, як придибенції.

Плідною була і пісенна творчість письменника. Вірші поета, покладені на музику,

звучали в кінофільмах «Коли починається юність», «Чорноморочка», «Артист із Коханівки», «Місяць травень» та інших.

А хто не пам'ятає слова його «Колискової»? Лунав цей твір на українському телебаченні у програмі «На добраніч, діти» з 1971 року. Понад 20 років не одне покоління малят засинало під цю чарівну пісню.

Багато років Микола Сом присвятив школі, викладаючи поетику і риторіку. Діти з нетерпінням чекали його уроків. На зустріч з учнями Микола Данилович завжди запрошував відомих письменників, артистів, художників та громадських діячів.

На цьому вечорі творчість Миколи Сома проникла у душу кожного. Пісні на

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Народився 5 січня 1935 року в селі Требухів Броварського району Київської області в родині сільського коваля. Навчався у Требухівській школі та на факультеті журналістики Київського університету імені Т. Г. Шевченка.

Працював у редакціях газет «Нафтовик Борислава», «Вечірній Київ», «Друг читача», «Слово просвіти», в журналі «Ранок», у видавництві «Музична Україна». Вчителював у рідному селі та в київських школах. Був завідувачем сектору пропаганди книги в Київській публічній бібліотеці імені Лесі Українки.

Автор багатьох поетичних книг: «Йду на побачення», «Хроніка воєнного дитинства», «Присвяти і послання», «Сто епітафій», книжок прози «З матір'ю на самоті» та «Як я Сталіна хоронив», а також відомих ліричних пісень.

Лауреат літературних премій імені Володимира Сосюри, Остапа Вишні, Дмитра Нитченка, Олексі Гірника; премії Фонду Тараса Шевченка. Удостоєний звання «Відмінник освіти України».

Помер 27 березня 2013 на 79-у році життя. Похований у своєму рідному селі.

слова поета і музику Оскара Сандлера «Мрія» і «Вишиванка» (які знають не лише у нас, а й за кордоном) у виконанні ансамблю з села Требухів зачепили найпотаємніші струни присутніх. Також відбувся показ відеофільмів про Миколу Сома.

У рамках заходу працівники музею підготували виставку, присвячену поетові. Зокрема, прижиттєві світлини письменника, рукописи, книги з автографами, газетні та журнальні публікації. Представили тут і листування Миколи Сома з Василем Симоненком, його однокурсником і товаришем.

«Микола Сом – людина ключова у нації. Він не давав можливості при ударах долі схилати голову, плакати по підтинню,

– зазначив поет, голова Українського фонду культури, лауреат Національної премії Т. Шевченка, Герой України Борис Олійник. – Він нікому не давав можливості збиткуватися над нашою культурою. Микола Данилович йшов на захист мови, культури, народу. Оце і є справді народний учитель».

На завершення вечора завідувач відділу музею Оксана Деркач сказала: «Микола Данилович, наче сонце, обігрівав усіх своїм душевним теплом. Він залишив глибокий слід в українській літературі, історії та людських серцях. Пам'ять про нього буде вічною».

Аліна ОНОПА

Вічний вогник на Святій горі –
Вічна Пам'ять і Скорбота вічна!..
Двійко двійок у календарі
Сколихнули пам'ять генетичну:
О червневій лагідній порі
Сорокових підсвідомий вияв –
Я стікаю кров'ю у дворі...
Ну тоді... Коли бомбили Київ...
Двір якийсь знайомий і чужий...
Я... доросла чи мала – не знаю...
Знаю, що вмираю... Київ мій,
Вкотре уповільнено вмираю!
Знаю, що не хочу я вмирати,
З уповільненням, без уповільнень!..
І летять журавлики, летять
Із найкращого у світі фільму...
Розповідь літнього чоловіка

РОЗПОВІДЬ ЛІТНЬОГО ЧОЛОВІКА

Я перестав чути...
Рухатись був неспроможний,
Наче до місця прикутий
Напнутим нервом кожним...
А на очах прямо
Ріс, як примара зловища,
Куц...
темно-багряний...
Все вище...
Все вище...
Вище!..
Всмоктуючи в себе
Хату, вишні, криницю...
Землю усю, небо...
І матінку...
І сестрицю...
Чорно-криваві клоччя
Застигли куцем кошлатим...
А я – був самі очі...
А поряд... лялька лупата...
Та сама... Яку за хвилину
Тулили малі рученята...
А я віднімав...
– Сину!

Червневий дисонанс

Не тре... будь хорошим братом...
Мамо!.. Куди Ви щезли?..
Сестричко, ляльку візьми-но!..
Не треба цей куц величезний!
Я буду слухняним сином...
.....
Не знаю як, але, бачте,
Я вижив. Живу і досі.
Живе і лялька дитяча...
З таким як в сестрички волоссям...
Та тільки майже щоночі
Росте, як примара зловища,
Куц... Із кривавого клоччя...
Все вище...
Все вище...
Вище...
Та тільки лялька здивована
Сестричкою руки тягне...
І мама... як намальована...
Торкнутися мене прагне...
Пливе між вишень криниця...
Купана в сонці хата...
Сестричко,
мамо,
верніться!..
Я... буду хорошим братом...

Живе усе: будинки сплячі,
Дерева, ліхтарі, афіші...
Все дихає... ніхто не плаче...
Всіх в люльці лагода колише.
Світились небо, трави, листя...
Дитині сон усмішку вишив...
У місті літо. Літо в місті.
Ніч.
22-ге червня.
Тиша.

У червоному червні стали трави червоні.
Чорним крепом у червні голубів затягло.
Не кохання торкнулись ще безвинні долони,
Обпівав не цілунок вуста і чоло.
У червоному червні зацвірінкали кулі,
Розсіваючи біль, розсіваючи жах!..
Перестала літа обіцяти зозуля...
Криком розпач застиг в материнських очах.
У червоному червні сорок проклятим роком
Колір хакі змінив білу сукню легку...
Стала виміром долі найчорніша дорога.
Дивувався метал на живучість таку.
У червоному червні засичало морозом...
Стало холодно мамі і пекельно дочці.
Поморозило мамині сонячні коси...
Біла сукня зів'яла у тремтячій руці.
У червоному червні білі груди дівочі
Напували не соком, не маленьке дитя –
Обпивалися трави із грудей тих досхоchu!..
Й червоніли,
чманіли від того пиття...

Мене не ковтали горлянки печей,
Свинець не обпалював скроні,

ЧЕРВНЕВИЙ ДИСОНАНС

(триніх)
Світились небо, трави, листя...
Ліхтар всміхався тихим світлом.
У місті нічка. Нічка в місті
Червнево ніжністю завітла.
Співали зорі колискову,
Од чулості тремтіли трішки...
І горошину хтось казкову
Мені підкинув наче в ліжко.
Яка співуча ніч у червні!..
Навкруг таке натхненне диво!..
Каштанові долоньки терпнуть
Від спраги до молодки-сливи...

Чому ж серед квіту червневих ночей
Тремтять похололі долони?
Чому ж це непрохана гадина в сні
Вповзає і давить на груди?..
Потворне,
жахливе обличчя війни,
Стопрокляте небом і людом!
Неправда, що нас обминула вона
Й ровесник мій лиха не звідав:
Пече аж до серця очима стіна,
Очима уважними діда,
Який і не знає, що в світі живу,
Онучка його неспокійна...
У червні відлуння червонить траву
І пам'ять притискує щільно

До тих смутноликих задимлених днів
Випробування корнестією,
До дівчини, хлопець яку не зустрів,
Яка обернулася травною,
Зеленою буйною, щоб я і ти
Голубили душу і тіло...
Шепоче трава:
– Мусиш ти зберегти,
бо я затулити зуміла...
Шепоче трава:
– Мусиш ти, як і я,
Родючість, красу дарувати...
Ти – жінка. А жінка
Така, як земля.
Земля ж всемогутня, бо – мати.

Число 22-ге, як завжди, прийшло:
Світанок співає знаменом!..
Хвилина... І сонце червене зійшло!..
І посміхнулось до мене!..
Трава смарагдова,
Росинки блищать,
Неначе сльозини відрадні!..
Ми вмієм жаліти.
Ми вмієм прощати.
А от забувати –
не владні.

Людмила ГНАТЮК

